

Малюга Леся Юріївна
*д.ю.н., доцент кафедри трудового права
та права соціального забезпечення
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

НАПРЯМИ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ІЗ ВРАХУВАННЯМ ВИКЛИКІВ СУЧАСНОГО СВІТУ

Кількість молоді у світі з кожним роком зростає і на сьогодні, за даними Організації об'єднаних націй, проживає 1,8 мільярдів молодих людей, що є найбільшим показником за всю історію людства [1]. На відміні від світових тенденцій, в Україні молоді стає все менше і така протилежна тенденція зберігається вже протягом багатьох років. За даними Міністерства молоді та спорту України, лише за останній рік молоді стало менше на 302 тисячі осіб в Україні. Разом з тим, з 11,2 мільйонів молодих людей, що наразі проживають в нашій державі, 43,5% так чи інакше замислюються про еміграцію. На запитання «Чи хочете ви емігрувати з України?» 21% опитаних відповіли, що хотіли б попрацювати за кордоном і повернутись, ще 6,2% хотіли б поїхати на навчання в іншу країну і повернутись в Україну. При цьому 11,7% відповіли, що шукають можливості для еміграції, а 4,3% зізнались, що планують емігрувати найближчим часом» [2].

Вказані статистичні дані, на нашу думку, засвідчують незадоволеність української молоді рівнем та якістю життя і відсутність безпечного середовища, в якому молоді люди можуть жити, вчитися і працювати. Особливо актуальним це питання є в ситуації збройного конфлікту на сході України. Крім того, ще у 2013 році указом Президента України «Про Стратегію розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року» [3] були визначені такі проблеми молоді: забезпечення доступної освіти; забезпечення зайнятості; погіршення стану фізичного і психічного здоров'я; забезпечення житлом; недостатній рівень володіння іноземними мовами, що є поширеними в державах – членах Європейського Союзу тощо.

На сьогодні існує гостра необхідність прояву державою турботи про молодь, їх професійне виховання та розширення можливостей для ефективної самореалізації. Україна прагне створити середовище, в якому права кожної молодої людини

будуть дотримані, у всіх молодих людей буде можливість у повній мірі розкрити свій потенціал у професійній та особистій сфері з метою соціально-економічного розвитку, конкурентоспроможності та соціальної безпеки держави. Головним інструментом в даному контексті є реалізація державної молодіжної політики, складові якої досить різноманітні – соціальна підтримка та захист, проблеми праці та зайнятості, забезпечення процесів освіти та виховання, питання медичної профілактики, заходи для молоді особливих груп ризику тощо.

Слід акцентувати увагу, що на державному рівні проблемами у реалізації національної молодіжної політики визначено недосконалість правового регулювання, низький рівень наукового обґрунтування процесу реалізації державної молодіжної політики, низький рівень взаємодії центральних і місцевих органів виконавчої влади та громадських об'єднань, які представляють інтереси молоді, нечіткість визначення прав і обов'язків молоді та суб'єктів, які беруть участь у реалізації державної молодіжної політики в Україні [3]. Зазначені проблеми в указі Президента України свідчать про низьку ефективність та якість державної молодіжної політики і підкреслюють відсутність системного підходу в її реалізації та фінансуванні.

Для вирішення зазначених вище проблем необхідно комплексно підходити до реалізації існуючої державної молодіжної політики та застосовувати конкретні кроки, направлені на її вдосконалення. Одним із таких кроків стало схвалення 11 листопада 2020 року Кабінетом Міністрів Національної стратегії державної молодіжної політики до 2030 року [4], яка передбачена відповідним проектом Указу Президента України. Стратегія покликана дати можливості українській молоді власними унікальними зусиллями вдосконалювати суспільно-політичні відносини в країні та забезпечити створення можливостей для молоді бути конкурентоспроможною і робити свій внесок у подальший розвиток українського суспільства.

Ключовими пріоритетами Стратегії для всіх вікових категорій стали безпека, здоров'я, спроможність та інтегрованість в українське суспільство і світ. На думку Міністра молоді та спорту, її реалізація допоможе українській молоді бути свідомою, більш адаптованою до викликів сучасного світу, мати високий рівень життєстійкості, самостійності і спроможності [5].

Згідно зі стратегією, молоді люди мають формувати компетентності для безпечного та гідного життя, розвитку і самореалізації у швидкоплинному та малопередбачуваному світі та брати участь у житті суспільства, територіальних громад і спільнот, впливаючи на рішення, що стосуються їх життя. Також стратегія передбачає спільну та скоординовану діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування у партнерстві з інститутами громадянського суспільства, установами, закладами та фахівцями, що працюють з молоддю.

За допомогою правильно скерованої державної політики, молодь розвиватиме свою суб'єктність, а саме:

- зростатиме з турботою про фізичне і психічне здоров'я з дитинства;
- адекватно оцінюватиме загрози і реагуватиме на них, посилюватиме власну безпеку;
- формуватиме компетентності для безпечного та гідного життя, розвитку і самореалізації у швидкоплинному та малопередбачуваному світі;
- братиме участь у житті суспільства, територіальних громад і спільнот, впливатиме на рішення, що стосуються їх життя.

Зазначимо, що реалізація Національної Стратегії передбачає два етапи:

I етап – затвердження відповідних державних цільових програм та вдосконалення нормативно-правової бази щодо забезпечення реалізації державної молодіжної політики, зокрема й уточнення у законодавстві вікових меж молоді з урахуванням європейських принципів;

II етап – ефективна реалізація державних цільових програм та виконання міжнародних договорів у молодіжній сфері. Підсумком стане вдосконалення, у разі ухвалення такого рішення, Національної стратегії, державних цільових програм, інших програм та нормативно-правових актів, які пов'язані з вирішенням питань молоді на всіх рівнях урядування.

Стратегія передбачає на всіх етапах її реалізації спільну та скоординовану діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування у партнерстві з інститутами громадянського суспільства, установами та закладами, що працюють з молоддю, молодіжними центрами, фахівцями, що працюють з дітьми та молоддю, молодіжними працівниками,

молодіжними консультативно-дорадчими органами, органами учнівського та студентського самоврядування, міжнародними організаціями, представниками роботодавців, бізнесу за безпосередньої участі молоді.

Національна молодіжна рада України вважає, що всі пункти Стратегії молодіжної політики можуть бути в повній мірі реалізовані лише при залученні молоді у якості партнерів та при наділені молодих людей реальними повноваженнями для здійснення заходів та процесів по її впровадженню. Інтеграція молоді в суспільство може бути ефективною лише за умови, коли у молодих людей є вплив у всіх можливих сферах політики, які впливають на них [6].

Таким чином, підводячи підсумки, слід зазначити, що молодь, виконуючи особливу роль у процесі розвитку людства, потребує ефективної соціальної підтримки та системної реалізації державної молодіжної політики на всіх рівнях як пріоритетного напрямку держави. Наявні проблеми молодіжної політики в Україні потребують цілого комплексу заходів для їх вирішення як інвестиції в економіку та майбутнє нашої країни. Більше того, вона має бути спрямована на всі категорії молоді в Україні – від обдарованої молоді до молодих людей, що не мають достойної роботи або будь-якої роботи взагалі, та тих, хто потребує покращення свого соціального становища. Саме тому перед науковцями, політиками та громадськістю залишається потреба у комплексній розробці заходів ефективного вирішення молодіжних проблем.

Джерела:

1. Youth and the SDGs. URL: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/youth>.
2. Рекомендації Національної молодіжної ради України до Стратегії розвитку державної молодіжної політики на період до 2030 року «14 Пунктів». URL: <http://nycukraine.org/wp-content/uploads/2019/03/Strategiya-molodizhnoyi-politiki-2030-2.pdf>.
3. Стратегія розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року. Указ Президента України від 27 вересня 2013 року № 532/2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/532/2013#n9>.
4. Національна стратегія державної молодіжної політики до 2030 року. URL: https://osvita.ua/doc/files/news/774/77429/youth_

strategy_ukr_short 1_.pdf.

5. Вадим Гутцайт: Уряд схвалив Національну стратегію державної молодіжної політики до 2030 року. URL: http://www.dsmsu.gov.ua/index/ua/material/53567?fbclid=IwAR0o73AlaOUGRWE246_yXD-v7cFGEJnrApgTNnT36gdBpnCE2sWh1f_hI8k.
6. Рекомендації Національної молодіжної ради України до Стратегії розвитку державної молодіжної політики на період до 2030 року «14 Пунктів». URL: <http://nycukraine.org/wp-content/uploads/2019/03/Strategiya-molodizhnoyi-politiki-2030-2.pdf>.